

בולוניה בצד השני

ישראל, אולם אין להשיגה על חורבות ארצות אחרות, אמר נציג ישראל, חבר הכנסת אורי אבנרי, על ישראל להחזיר את כל השטחים שכבשה ביוני 1967. חיוני הוא לשים קץ למלחמה במזרח התיכון. נראה שגם הסובייטים צריכים להיזהר בהסברים לידידיהם ברמקש ובבגדאד את הצורך במיפגש ישיר של כוחות-השלום מישראל ומאמצות-ערב.

תקדים היסטורי

תגובות והירות אלה מוכיחות כי עליל עד כמה צדקה המישלחת הישראלית, בסכמה את תוצאות הוועידה. הערבים, כמו הישראלים, הבינו שי נוצר תקדים היסטורי בעצם המיפגש הישראלי-ערבי בבולוניה, ועל כן הם משי-תדלים להודיע על כך לדעת-הקהל הערבי בית בזהירות הרבה ביותר. יחד עם זאת, לא התכחש המישטר המצרי לתקדים זה, ועל כן הותר לחאלד מוחייאל-דין, כראש המישלחת המצרית, לנמק את מעשי הוועידה בשפת-רמזים. הסורים והעיראקים נמנעו מכל תגובות רשמיות, והסתפקו בדיווח של לה מונר, הפאריסאי, הנקרא בהרחבה בחוגים המשי-כילים בארצות אלה. הם לא הכחישו את הדיווח הזה, בו נאמר שאנשי הבעת מסוריה ומעיראק, "לא נכחו" בשעה שנערכה ה-הצבעה פה-אחד על הקול-הקורא של בולוניה, אך לא הוכחש ששאר הנציגים הסורים והעיראקים הצביעו בעדה, ושגם אנשי הבעת לא התנגדו לו. (אם הקול-

מאמר באייוב ב"זמנים הרשיים" איך לשכנע את הפלסטינים?

הקורא היה מיסמך אנטי-ישראלי מחריד, כטענת מתנגדי-בולוניה בישראל, מדוע לא תמכו בו אנשי הבעת בהתלהבות? מכל זה ברור כי הישגי ועידת בולוניה הם ממשיים, אך אינן ניתנים לעיכול בי-נקל — לא בישראל ולא בארצות-ערב. אולם גם התגובות הזהירות בעולם הי-ערבי מראות שיש מקום להמשך. "אין הוועידה אלא צעד ראשון", כתב מוחייאל-דין — ואחרי הראשון יבוא השני. כפי שאמר נציג ערבי בכיר לאורי אבי-נרי בבולוניה, למחרת הוועידה, כאשר נפ-דרו: "אל תנסה לקפוץ. אין קפיצות. זוהי דרך היסטורית, ואפשר ללכת בה רק צעד קטן אחרי צעד קטן..."

• הנוסח המדויק של הפסוק הנדון בי-נאומו של אבנרי היה: "אני מאמין שתחיות עם ישראל אינה יכולה ואינה צריכה ל-התבסס על חורבנו של עם אחר."

לדקיום, לעצמאות, לרבינות ולביטחון". כלומר: מוחייאל-דין מסביר לקוראיו במצריים ובעולם הערבי — כשם שהסבירו הערבים לישראלים בבולוניה — שההישג החשוב ביותר למען השלום הוא שבבולוניה הובאו נציגי השליטון בעיראק וב-סוריה, יחד עם הפלסטינים, להסכמה לקו המצרי, הדוגל בהכרה בקיום ישראל, תמו-רת נסיגה מן השטחים.

מוסיף מוחייאל-דין: "היה ברור לוועידה שהערבים דוחים את היסוד המדיני שעליו נוסדה מדינת ישראל, אך עם זאת הם עומדים בפני עובדות המצב המדיני, הנובעות מיחסי-הכוחות באיזור ובעולם."

מאמרו של מוחייאל-דין ב"אז-אז-הראם" איך להצדיק תקדים היסטורי

כשם שהיה ברור כי מצריים אינה מקבלת את החלטת מועצת-הביטחון (242) בתורת הפיתרון האידיאלי לבעיה, אלא, כפי שי-נאמר בנאומי, היא הפיתרון האפשרי וה-מתקבל על הדעת, בהתאם ליחסי-הכוחות באיזור ובעולם, כדי לחסוך מן המזרח התיכון את אימי המלחמה החדשה. מנוסח הדברים ברור שהכונן משיב לטענות שהושמעו נגדו, ונאלץ להצדיק את הוועידה ומעשי המישלחת המצרית בה.

ציטוט מאבנרי

בבצד הסובייטי לא פורסמה ה-וועידה כניצחון מזהיר של התעמר-לה הסובייטי-ערבי. אחרי ידיעה קצרה וסתמית באיזבסטית,

The Israeli government assumed full responsibility for the sabotage of this resolution. He denounced the policy of terror followed by the Israeli rulers against the Arab peoples.

"I believe in Israel's prosperity, but it cannot be achieved on the ruins of other countries," said another Israeli delegate, Knesset deputy Uri Avnery. "Israel must return all the territories it seized in June 1967. It is imperative to put an end to the war in the Middle East."

The final document of the conference — the Appeal to the Peoples and Governments of the World — was adopted unanimously. Thus, all the delegates expressed themselves in favour of establishing peace and justice in the Middle East in the immediate future.

ביטאון הממשלה הסובייטית, פורסם הדי-ווח המוסמך היחיד במאמר צנוע של אי-גור בלאייב, הפרשן הסובייטי הבכיר שי-השתתף בוועידה, בזמנים חדשים, שבועון המקורב למישרד-החוץ הסובייטי. בלאייב מזכיר רק ארבעה נאומים שי-הושמעו בוועידה: של הנציג הסובייטי הבכיר, של חאלד מוחייאל-דין, של אורי אבנרי ושל תופיק טובי.

מדברי מוחייאל-דין הוא מצטט את ה-המכה המצרית בהחלטת 242. על דברי אבנרי דיווח: "אני מאמין בשיגשוגה של

אם קיווה משהו בירושלים שמוחייאל-דין יתפאר בכך שמשך ישראלים תמימים ו/או מרושעים למלכודת של התעמולה הערבית. הרי התאכזב. קרה ההיפך: מוחייאל-דין לא העז להזכיר בפה מלא את השתתפות המישלחת הישראלית בוועידה.

ברור שמי שקובע את קו העיתונות הי-מצרית החליט שדעת-הקהל הערבית אינה מוכנה עדיין לעיכול תקדים מהפכני כזה, וכי יש להכשירו לכך בצורה זהירה ככל האפשר. לכן הסתפק מוחייאל-דין ברמז-זים עדינים ביותר, שיודיע-דבר יכלו למ-צוא בהם אישור להשתתפות הישראלים, מבלי שהדבר נאמר בפירוש להמונים.

כותב מוחייאל-דין: "מן ההכרח להגיע לשיכנוע הכוחות הרבים מקרב דעת-הקהל העולמית, אשר טרם השתכנעו בעניין זה (העמדות הערביות), בין שאותם כוחות מצויים באירופה, באמריקה או באסיה, או אף בתוך המדינה היריבה עצמה."

היה זה נסיון בולט מצד שוחר-שלום מצרי לשכנע את הלאומנים בארצו שי-חיוני להגיע להידברות ישירה עם כוחות-השלום בישראל. הוסיף מוחייאל-דין: "ההסברה המדינית תישאר תמיד מוג-בלת, ובעלת תוצאה חלשה, אם לא תצליח לשכנע כוחות חדשים, ובעיקר אם לא תצליח להשפיע על חלקים של דעת-הקהל בתוך המדינה היריבה עצמה."

כלפי מי נאמרים הדברים? אין ספק שי-המישלחת המצרית עמדה, בשובה, בפני התקפה חריפה מצד הכוחות הלאומניים במצריים. יתכן שהתקפה זו היתה חריפה אף יותר מזו שנערכה על המישלחת הישראליה בחזרה לארץ — אם כי לא היתה גלויה כמו בישראל.

את המשך מאמרו מקדיש מוחייאל-דין לבעיה שעמדה לנגד עיניו בכל ימי הוועידה, ושקבעה כמה מן המה-לכים של המישלחת המצרית בה.

לחסוך אימי המלחמה

שוחר-השלום הערביים הסבירו לי-עמיתיהם הישראליים בוועידה שהמ-שימה החשובה ביותר היא להביא את העי-ראקים והסורים, יחד עם הפלסטינים, לתמי-כה בעמדת-השלום של המישטר המצרי. הי-מצרים אינם יכולים להתקדם במהירות לי-מהלכי שלום, כשהם חוששים מפני התי-קפה עיראקית-סורית עליהם מהעורף. ככל שהערבים היותר-קיצוניים ימתנו את גי-שתם, ברזח המצרית, כן תוכל קאהיר להתקדם בכיוון שלום.

גישה זו מצאה את ביטוייה בחלק העיק-רי של מאמרו של מוחייאל-דין. הוא ציין בהבלטה את השתתפות המישלחות שייצגו את כל מפלגות השליטון בעיראק ובסו-ריה, ואת תמיכת הפלסטינים, שלא יכלו להופיע בגלל הקרבות בבירות. מייד לא-חר מכן ציין: "יש משום הצלחה בכך שהוועידה, בהרכב כזה", הוציאה קול-קורא הדוגל בהחלטת מועצת הביטחון 242 ובזכותן של כל המדינות באיזור

מה יגירו הערבים על ועידת בולוניה?

התשובה על שאלה זו לא סיקרנה רק את המומחים לענייני המרחב בישראל. היא סיקרנה כל ישראל, שעקב אחרי הוויכוח, שהתפתח לפני הוועידה ובעיקבותיה. כי לפני האזרח הועמדו שתי גירסות קיצוניות הפוכות:

• **הסירי הוועידה** טענו שהיא יצרה תקדים היסטורי, מפני שבפעם הראשונה

ישוב יחד מישלחות רשמיות מישראל, מצריים, מסוריה ומעיראק, בתמיכת הפלס-טינים, ודנו באופן מעשי בבעיות השלום במזרח התיכון, וכך נפתח הפתח בפני מי-גש ישראלי-ערבי מעשי עוד יותר.

• **מושמיצי הוועידה**, ובראשם מיש-רדי-החוץ הישראלי, עיתונאי ארץ-ישראלי השלמה, מפ"ם ומק"י, טענו שוועידת בולוניה היתה טכסית-תעמולה סובייטי-ערבי, וכי חברי המישלחת הישראלית נתנו לו יד מתוך תמימות או כוונות-דיון.

איזו משתי הגירסות היא הנכונה? על כך יכלה לבוא תשובה משכנעת רק ממקום אחד: הצד הערבי.

אם היתה זה טכסית ערבי, היתה העיתו-נות הערבית צריכה לפתוח למחרת היום בתרועת-ניצחון, להתפאר בהישג הגדול שהושג, להעלות את נס העובדה שיש-ראלים לקחו חלק במיפגש זה.

שתיקה של מבוכה

אולם התגובה הערבית הצדיקה את הערכת המישלחת הישראלית.

ביום הוועידה עצמה, ובימים הראשונה אחריה, התעטפו כל כלי-התקשורת הער-ביים בשתיקה גמורה. היה ברור כי אף אחד מן המישטרים הערביים לא ידע איך לנהוג כלפי תופעה מזוהה זו של מיפגש ישראלי-ערבי.

הדבר היה די מוזר. בוועידה עצמה השי-תתף, במישלחת המצרית, העורך הראשי של גדול היומנים של מצרים, אל-אחבאר ("החדשות"). הוא התלהב במיוחד מנאומו של אורי אבנרי, הפציר בו למסור לו תעתיק ממנו עוד באותו ערב, כדי שיוכל להבריכו במלואו בעיתונו.

אולם הנאום לא פורסם — וגם שום איזכור אחר של הוועידה לא הופיע באותו עיתון. גם השבועון רוו אל-יוסוף, ששלח לוועידה כתב בכיר, לא פורסם דבר.

אחרי הוועידה עברו כמה ימים, לפני שבא האיזכור הראשון, בצורת ידיעה לא-גדולה ברדיו קאהיר. האיזכור הראשון בכתב בא בצורת מאמר בחתימת חאלד מוחייאל-דין עצמו, בעיתון אל-אתראם ("הפראמידות"), מיום 21 במאי.